

Een klas vol

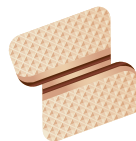
lettervreeters

Zo vergroot je de leesmotivatie van de kinderen in je groep

‘Het kan heerlijk wezen om een boek te lezen.’ Deze uitspraak van Willem Wilmink geldt helaas niet voor ieder kind. Sommige kinderen zeggen dat ze niet van lezen houden, andere kinderen krijgen het lezen moeilijk onder de knie en vinden het daarom niet leuk. Maar iedereen weet hoe belangrijk lezen is. Op school, maar ook later. Hoe zorg je er dus voor dat je alle kinderen, ook de zwakke lezers, motiveert om te lezen?

TEKST: Jan Jaap Bijlsma

Kinderen die goed kunnen lezen zijn gemotiveerder om te lezen en lezen meer. En veel lezen en met plezier lezen leidt weer tot betere prestaties. Niet alleen bij het technisch en begrijpend lezen, maar ook bij de andere vakken. Andersom werkt deze spiraal helaas ook. Kinderen die moeite hebben met lezen, verliezen vaak hun motivatie om te lezen en lezen daardoor minder. Dat kan er zelfs voor zorgen dat de leesvaardigheid stagneert en dat een kind een negatief zelfbeeld ontwikkelt. Als dit het geval is, is dat proces lastig te keren.

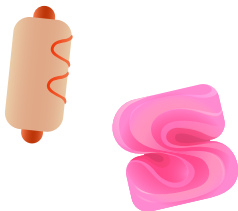

Intrinsieke motivatie

Om een negatief zelfbeeld te voorkomen moeten kinderen intrinsiek gemotiveerd worden om te lezen. Intrinsieke leesmotivatie is de motivatie voor lezen die van binnenuit komt. Je kunt kinderen motiveren om te lezen wanneer je ze aanspreekt op hun interesse, wanneer je boeken aanbiedt die ze leuk vinden en die bij hen passen. Ook het samenwerken en praten over boeken heeft een positieve invloed op de leesmotivatie van kinderen. En hoe motiverend is het als je het gevoel hebt dat je iets kunt en dat je het goed hebt gedaan? Succesmomenten zijn de bouwstenen voor het opbouwen van vertrouwen in het eigen kunnen en voor de ontwikkeling van een positief zelfbeeld.

Tips en suggesties voor alle kinderen

Het is de kunst om kinderen positieve leeservaringen op te laten doen en ze te prikkelen om veel en gevarieerd te lezen; om een boek te vinden dat bij hen past en dat hen stimuleert om verder te lezen. Hier volgt een aantal praktische tips en suggesties.

Bespreek verschillende tekstsoorten die je in het dagelijks leven tegenkomt.

Geef het goede voorbeeld

Zorg ervoor dat je goed op de hoogte bent van het actuele aanbod van kinderboeken en enthousiasmeer de kinderen om te lezen. Op sites als jaappleest.nl, kjoek.nl en ikvindlezenleuk.nl lees je over nieuw verschenen kinderboeken. Vertel ook over je eigen leeservaringen. Wat zijn jouw lievelings(kinder)boeken en waarom?

Bespreek naast boeken regelmatig verschillende tekstsoorten die je in het dagelijks leven tegenkomt. Een recept bijvoorbeeld, een gebruiksaanwijzing of een informatiebord in de dierentuin. Lees de tekst voor en geef daarbij aan met welk doel je hem leest. Op die manier zien de kinderen dat lezen en leren lezen belangrijk is, en willen ze deze vaardigheid zelf goed onder de knie krijgen.

Lees een paar keer per week voor

Voorlezen is belangrijk. Via het voorlezen maken de kinderen kennis met boeken en verhalen, verwerven ze nieuwe woorden en doen ze kennis op over de wereld. Bespreek het verhaal naderhand met de kinderen, zodat ze begrijpen hoe het in elkaar zit en zodat ze verbanden met hun eigen wereld kunnen leggen.

Laat boeken stralen

Een boek moet uitnodigen om erin te bladeren of te lezen. Zet boeken daarom niet allemaal in de kast met de rug naar voren, maar ook een aantal met het omslag naar voren. En wissel dit af. Dat nodigt uit! ▶

Thematafel

Zorg ervoor dat je bij het inrichten van een thematafel boeken van verschillende niveaus, soorten en genres kiest. Zet er dus zowel verhalende boeken als informatieve boeken en poëzie bij. Behandel iedere week een of twee boeken door eruit voor te lezen en erover te vertellen. Zo gaat het thema nog meer leven en komen de kinderen in aanraking met uiteenlopende boeken.

BEELD: HANS VLEMMINGS

IK ZOEK... CONTACTADVERTENTIEKAARTJE VAN:

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

 BOEK

BOEKENTIP DE BOEKENTIP IS VAN:

<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------

Contactadvertentie

Het is altijd fijn om een boekentip te krijgen. Maar hoe weet een andere lezer op welke boekentip jij zit te wachten? Met een contactadvertentiekaartje! Hang een prikbord op in de klas (het liefst naast de boekenkast) en laat de kinderen een contactadvertentiekaartje invullen. Op het kaartje schrijven ze van welk soort boek ze houden en welke schrijvers ze leuk vinden. Aan een ander kind de uitdaging om een boek aan te raden dat aansluit op die contactadvertentie. Dus als het ene kind op het kaartje heeft aangegeven dat het van grappige boeken met plaatjes houdt, en het andere kind heeft net *Nurdus Maximus* gelezen, dan is er misschien wel een match. Op die manier denken de kinderen niet alleen na over hun eigen leesmaak, maar benoemen ze ook de kenmerken van een boek en koppelen die aan de leeswens van een ander.

TIP

Haal zo nu en dan een contactadvertentie van het prikbord en laat de hele groep nadenken over een boekentip.

Doelgericht technisch leesonderwijs

Als je de kinderen wilt stimuleren om veel en goed te lezen, is het belangrijk om als team kritisch te kijken naar de inrichting van het leesonderwijs. Succesbeleving kan, zeker voor zwakke lezers, de sleutel tot ontwikkeling zijn. Geef kinderen daarom de kans om succes te beleven. Allereerst in het technisch leesproces, dat aan de basis staat van de verdere leesloopbaan van een kind. Zorg voor een goede instructie en inoefening bij het technisch lezen. Door het technisch lezen gericht te onderwijzen, is de kans groter dat de kinderen – ook de zwakke lezers – succeservaringen opdoen. En dat is motiverend en effectief.

Samen praten over boeken

Door over boeken te praten leren de kinderen hun mening te uiten en delen ze hun interpretatie van een verhaal met andere kinderen. Zo leren ze van elkaar en kunnen ze elkaar enthousiasmeren. Aan jou als leerkracht de taak om dit gesprek te starten met gerichte vragen. Het boekje *Leespraat* van leesbevorderaar Aidan Chambers is hierbij een echte aanrader. In het boekje vind je praktische handvatten om een gesprek op gang te brengen en te houden. Met aansprekende voorbeelden laat Aidan Chambers, die zelf leerkracht was, bovendien zien hoe zijn aanpak in de praktijk werkt.

Blind date

Sommige boeken zijn zo mooi dat je er verliefd op wordt. Sommige boeken komen echter nooit van de boekenplank af omdat het omslag niet aanspreekt. Jammer! Organiseer daarom een *blind date* met een boek. Laat de kinderen een boek dat ze leuk vinden inpakken in kaftpapier. Op het papier schrijven ze in een paar steekwoorden waar het boek over gaat (genre, soort boek, korte omschrijving). Voeg ook zelf op die manier een aantal niet-populaire boeken toe. Mooie boeken met bijzondere omslagen, die de kinderen wellicht in eerste instantie links laten liggen, zijn bijvoorbeeld *Wonder* van R.J. Palacio en *Hap!* van Carl Hiaasen. Verzamel de boeken en laat de kinderen een boek kiezen op basis van de omschrijving. Laat dan een aantal omslagen op het digibord zien. Welk (gekaft) boek hoort erbij? Was dit het omslag dat je verwachtte bij de omschrijving? Had je het boek ook gekozen als je het omslag had gezien? Bespreek, zodra de boeken zijn uitgekapt, of de verwachting klopt. Is het inderdaad een boek dat je zou willen lezen? ►

Tips en suggesties voor zwakke lezers

Zwakke lezers zijn vaak de minst gemotiveerde lezers. Begrijpelijk. Het is lastig om plezier te beleven aan iets wat je niet goed kunt en waar je onzeker over bent. Naast een kritische blik op het aanbod van het technisch leesonderwijs op school (zie kader) is het belangrijk dat je de zwakke lezers in het zonnetje zet, dat je ze succeservaringen laat opdoen. Deze tips helpen je daarbij.

Een belangrijke rol bij theaterlezen

Theaterlezen, ook wel toneellezen genoemd, wordt gebruikt bij het vloeiend lezen, het lezen met intonatie en expressie. Theaterlezen zorgt voor sociale verbondenheid: iedereen is belangrijk. Geef de zwakke lezer een rol op zijn beheersingsniveau en bereid deze goed met hem voor. De andere kinderen kunnen hun rol zelfstandig voorbereiden. Op onderwijsvanmorgen.nl vind je drie theaterteksten met rollen op drie verschillende beheersingsniveaus. De zwakke lezer krijgt een tekst op het leestechisch laagste niveau, maar de rol is voor het verhaal heel belangrijk. Zo wordt de zwakke lezer de ster van het verhaal en dat geeft zelfvertrouwen en plezier!

In het zonnetje met een boek

Zoek met een zwakke lezer een geschikt boek en laat hem het boek presenteren aan zijn klasgenoten. Ga op zoek naar een boek dat nog weinig kinderen kennen. Of kies een moppenboekje waaruit een kind een mop voorleest. Een boek als *Kodo, de weg van de boog** van Bert Kouwenberg waarin beeld en tekst onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, is ook heel geschikt. Of laat het kind bijzondere weetjes uit een informatief boek delen, bijvoorbeeld *Virus wereld* van Marc ter Horst. Een goede boekkeuze zorgt ongetwijfeld voor een goede presentatie, met als resultaat dat het boek in het zonnetje wordt gezet en – belangrijker – het kind zelf ook.

Bibliothecaris bij Netflixlezen

Maak van elk boek een zeer beknopte samenvatting à la Netflix. De kinderen scannen welk boek hen aanspreekt. Door de zwakke lezer de rol van bibliothecaris, van boekenvraagbaak te geven, zorg je dat hij betrokken raakt en belangrijk is.

Vijfvingertest

Veel bibliotheken hebben een *Makkelijk lezen*-plein met boeken voor kinderen die moeite hebben met lezen. Naast leesboeken zijn er stripverhalen, informatieve boeken, tijdschriften en luisterboeken. Begeleid de kinderen intensief bij het kiezen van een boek. Bij twijfel kun je de vijfvingertest doen: laat de kinderen bij het lezen van de eerste bladzijde vijf vingers omhoog houden. Voor elk moeilijk woord doen ze een vinger naar beneden.
0-1 moeilijk woord = het boek is te makkelijk
2-3 moeilijke woorden = het boek is precies op niveau
4-5 moeilijke woorden = het boek is te moeilijk

* Dit boek is verkrijgbaar als uitleenexemplaar in de Nederlandse bibliotheken.

BOEKEN TIP

Pudding Tarzan van Ole Lund Kirkegaard is een mooi boek voor zwakke lezers in groep 5-6. De hoofdpersoon, Iwan Olsen, vindt lezen maar moeilijk en is ook op andere gebieden geen uitblinker. Maar op een dag verandert alles...

